

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 252.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e71343/facsimile.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

medføre organiske Forandringer i den evangelisk-lutheriske Kirkes Forvaltningsform; hvorvidt disse Forandringer blive at træffe ved organiske Love, eller hvorvidt de istog Naturen af en eller af dem kunne træffes af administrative Vel, som der naturligvis endnu ikke tales om. Regeringen kan altsaa ikke antages at have nogen meget nøie bestemt og detaljeret Plan med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal. Jeg vil altsaa for det Første med Renset kunne indbringe mig til at høre saaledes: Kultusministeriet kan først, efterat Grundlovsforsamlingen, Kirken vedkommende, ere antagne, træffe paa at stride videre i Forandring, som angaar den evangelisk-lutheriske Kirkes indre Bestyrelse; den nærværende Kultusminister vil ikke paasætte sig Ansvar for enten at tilraade administrative eller lovgivende Forandringer af en saa omfattende Natur, som denne er, uden at der paa een eller anden Maade gives Tilfredshed til at høre Kirkens egne Røster med Hensyn til en saadan Forandring, og Kultusministeriet har endnu ingen Plan af den Art, som her er omfattet; men jeg vil ikke træffe mig tilbage under et saadant, Tingen længere hen i Tiden udskydende, Svær. Jeg vil gjerne tilføje det ligefremme Svær, at saaledes som Sagen stiller sig for mig i det Indtil, tror jeg ikke, at jeg lettelig vil komme til det Tilfælde at tilraade en saadan Forandring som den at afløse de forskellige Embeder i den danske evangelisk-lutheriske Kirke; fra mig tror jeg ikke, et saadant Forslag vil fremsendes. Der bliver altsaa derved ingen Anledning til at gaae videre ind paa at udvælge, hvilke Genstande man kunde have med Hensynet af de Sammen, som ved en saadan Forandring behøvedes.

Varfod: Det har ikke andet end kunnet glæde mig at høre den ærede Kultusminister Svær paa den gjorte Hørespørgsel, men jeg maa tilføje, at selve Hørespørgselen høilig har overrasket mig. For familige nærværende Medlemmer af denne Forhandling behøver jeg ikke at fortælle, at jeg ikke er Præst, og det vilde de alle; men det kunde betvivles ved mere, at jeg kunde behøve at fortælle Omstændigheder, som jeg ikke engang er i det Tilfælde at kunne blive Præst, og den Erklæring tror jeg at maatte gjere, inden jeg tillader mig at gaae ind paa selve Hørespørgselen. Denne dreier sig om to Ting; for det Første, om det fulde vare Regeringens Hensigt at overlægge samtlige Bispesæde i Danmark, efter som de blive vacante, og for det Andet, om det i saa Tilfælde fulde vare Regeringens Hensigt med de ved Retslæggelsen af Bispesæderne behøvede Sammen at underrette Almueforvaltningen. Jeg maa tilføje, at jeg begriber ikke, hvorledes der kunde være Tale om Bispesædernes Retslæggelse, jeg begriber det ikke; jeg ved, at Bispesæden har sin Oprindelse fra den apostoliske Tid; jeg ved, at Bispesæden er indbyrdet af ham, som er vor Religions Stifter og Lærer; jeg tror derfor at vide, og mener at turde ytre, at Bispesæden ikke alene i sin Natur er grundlovsretlig, men hænger saaledes sammen med hele det christelige Menighedslevn, at jeg ikke begriber, hvorledes man i en christelig Sæt kunde antage paa Bispesædenes Uafhængighed. Men selv affret herfra, selv om man mente, at Bispesæden dog ikke af den Grund var absolut nødvendig, ja ikke engang tilraadelig at beholde, saa mener jeg dog, at det maatte være det af ganske andre Hensyn. Jeg tror, og mener som Resten af Menigheden at turde ytre, at Bispesæden har ligefrem, foruden sin religiøse Berrigtighed, ogsaa sin, om jeg saa maa udtrykke mig, borgerlige Berrigtighed. Talen er nu om at indbringe Bispesæderne; hvorfor taler man ikke ogsaa om at overlægge Provstierne? Forjaandt kunde man sige, at dette ikke var saa naturligt; thi her har været den Tid, og det er ikke saa fjernt, da der blev frest Reglet i den Retning. Jeg erindrer saaledes at have læst eller set et Skrift, der havde den Titel „Den geistlige Stand her afløst“; man har ment dette, og der gives vistnok Høst, der mene det endnu; men ligesom jeg tror, at disse Høst have til Minoriteten, og besvarende vilde vedtage at henføre dem, saaledes maa jeg navnlig holde mig oortrovisk om, at det er Tilfældet i nærværende Hørsamling. Men skal alle Præstestæder i det Hele afløst, vil man vel indse Nødvendigheden at, at der med Hensyn til disse Præster hævede haade et nærmere og et høiere Tilhyn; det nærmere Tilhyn findes hos Provstierne, det høiere hos Bispesæderne. Provstierne vælges imidlertid, — det kan nu være mindre rigtig, men det er dog saaledes

Tilfældet —, de vælges for en stor Deel med Hensyn til den administrative Dagslighed; her noget Saadant med Hensyn til Bisperne, saa er det vistnok ikke heller rigtig, og det behøver detmindste ikke at være nødvendigt; men at der gives overordnede Tilfynsmand, som ogsaa vælges med Hensyn til den Charakterens Fremhed, den Rædens høiere Bestyrelse, og som paa Grund deraf kunne føre det rette Tilhyn med Kirkens Embedsmænd og raade, styre og have Menighedsberne, foresommer mig at være saa ligefrem, at jeg ikke kan begribe Andet, end at man, selv om man rider sig led fra Bispesædenes christelige Grundnatur, behøvede maa antage det Nødvendighed. Skulde jeg ligefrem, om jeg saa maa udtrykke mig, ad praktisk eller historisk Vil tillade mig at give et Bidrag til at overbevise den ærede Hørsamling om, at Bispesædenen kan være af stor og væsentlig Indflydelse paa Menighedsberne i det Hele, da tror jeg, at jeg blot behøver at minde ham om et Par Bisper i hans eget Stift, minde ham om Bisperne . . . . .

Formanden: Jeg maa bede den ærede Taler at undskyldte, men jeg tror, at det ikke staaer aldeles klart for ham, at der her ikke er Tale om noget Forslag til Afskaffelse af de bispesædige Embeder, men blot om et Spørgsmaal til Kultusministeren; og vi maa derfor vel vogte os for at komme for langt ind i denne Undersøgelse af Sagens Realitet; det vil derfor heller ikke være nødvendigt at anføre Exempler, navnlig saadanne, som skulde indvirke personlig paa den ærede Interpellant, der, som sagt, ikke har stillet noget Forslag.

Varfod: Skulde jeg, som jeg ikke tør afgjøre, men som jeg naturligvis efter den ærede Formands Ord bør findes villig til at forment, være gaaret udenfor, hvad der strengt taget er Omgjærdning for nærværende Hørespørgsel, skal jeg blot tillade mig at erklære, at jeg er ret vel fornøiet med at have faaet Anledning til at udvælge, hvad jeg allerede har udvalgt, og jeg skal altsaa rolig sætte mig ned paa min Plads igen. (Latter.)

Formanden: Jeg ønskede ikke mine Ørtinger betragte som nogen Tilførselsstykke, men blot som Reglet, jeg vilde henvende den ærede Taleres Opmærksomhed paa. Jeg ved ikke, om den er flere, som maatte ønske Dødet?

J. H. Hansen: Den høierede Kultusminister brugte et Udtryk i sit Svær paa Interpellationen nu vel, som jeg kunde ønske noget nærmere forklaret; han udvalte nemlig, at han ikke let vilde beslutte sig til at fremlægge noget Forslag i den omdannede Retning, med mindre han forud hende Kirkens egne Røster i saa Henseende. Da nu Dødet Kirke bruges i mange og forskjellige Betydninger, og da det er meget vigtigt at vide, i hvilken Betydning den ærede Kultusminister i dette Tilfælde har brugt Ordet Kirke, skal jeg tillade mig at rette det Spørgsmaal til den høierede Minister, om han ved Kirkens egne Røster, som skulde have en saa stor Indflydelse paa hans Bestemmelse i saa Henseende, om han derved foresaer nærmest Gæstlighedsens egne Røster eller nærmest den danske Menigheds egne Røster.

Kultusministeren: Jeg forstaaer vistnok ved Kirken ikke blot Gæstligheden; men naar jeg har sagt, at jeg i et saadant Spørgsmaal i alle Tilfælde vilde stille mig at hende Kirkens Røster, saa vil jeg dog ligefrem sige, at de forskellige Røster fremtræde i mine Tanker i Menighedsberne i Danmark for Dødeligt ikke med den Bestemthed, med den Klarhed og den Begrundelse, som hos Gæstligheden, og jeg vil endnu bemærke, at Spørgsmaalet om Bispesæden er et Spørgsmaal, som nærmest berører hele Ordningen af Kirken. Bispesæden er Tilhøvedet med Gæstligheden, og derfor maa Gæstlighedsens Formening om dette Tilhøvedes Stilling og Betydning have væsentlig Indflydelse; men, som sagt, jeg forstaaer ingenlunde ved Kirken blot Gæstligheden. Forøvrigt har jeg blot villet antyde, at jeg ikke som Kultusminister vil, hvad jeg tror vilde nærne sig foresætte en sunden Tidtaand, uarbejde eller løse uarbejde i Ministeriet et saa vigtigt og i Kirkelivet saa indgribende Forslag og dernæst umiddelbart forelægge det den Rigsforsamling, for hvilken det først kunde bringes. Jeg har villet udvælge dette her for at betrolige Frygt og Betyrning, som ogsaa i andre Henseender og fra andre Sider er yttret, eller dog er tilføjet, som jeg ved; jeg har villet dertilige denne Frygt ved at sige, at Bestyrelsen om et saadant vigtigt Skridt, Bestyrelsen om